

דברי הכפר

האנשים האלושרים, הם
רותי דהן
אלו, שמעריכים את מה
שיש, מוזים על כל יום ולא
משווים את עצמם
לאחרים.

גיליון מס. 2909 * יג טבת תשפ"ו * 2 בינואר 2026
כפר הנשיא * עלון פנימי

עורכת: דורית צחור dorittb1963@gmail.com

2026

שנה חדשה נכנסה. אנחנו בפתח השנה ה-26 בתוך המאה ה-21. וכמו שזה נראה מכאן התחלת המאה ה-21 דומה מאוד לפתיחת המאה ה-20. תנודות גדולות בין פריחה ושגשוג, לשפיכות דמים מצמררת. הרחקנו מספיק ממלחמת העולם השנייה, מספיק כדי להתחיל להתגעגע לאיזו שפיכות דמים טובה. והשנה ה-25 יימח שמה שתכלה עם כל קללותיה ותיתן לנו קצת לנשום לרווחה בשנה ה-26 של המאה ה-21. תני לנשום מנוולת. שנה איומה הייתה 2025. ישנה מין הרגשה מסוייטת שהיא לא רוצה לצאת. ובכל זאת נקווה לטוב.

משוררנו הלאומי

י' בטבת יומולדת למשוררנו הלאומי חיים נחמן ביאליק. השורות המסיימות את שירו "דבר" כל כך הולמות את הצייטגיט (רוח הזמן):

...למה נִירָא מִוֶּת – וּמִלְאָכּוּ רוֹכֵב עַל-כְּתָפֵנוּ,
וּבְשָׁפְתֵינוּ מִתְגֹּ; וּבִתְרוּעַת תַּחֲיָה עַל-שָׁפְתֵים, וּבְמִצְהָלוֹת מְשַׁחֲקִים
אֶל־קֶבֶר נִדְדָה. (מרוזי, אלול, תרס"ד 1903).

חדוה הרכבי משוררת נדירה

המשוררת הנהדרת והחד פעמית חדוה הרכבי הלכה השבוע מעמק הבכא שלנו לעולם שכולו טוב. אחד אחת הם מסתלקים מכאן כל האנשים האלה שמפיגים לנו את הפחדים והבהלות באמצעות מילים מכושפות. ומה יהיה עלינו. יהי זכרה ברוך.

אינני זוכרת | חדוה הרכבי

אינני זוכרת את קרקעית הים
ולא את הצפור שנסחפה אל תוך הים
ולא את המלכה שנברה באשפה
וצפעונים שנאספו סביבה, מצאוה

עטופה בכלבים אדמים
ושותתת דם
אינני זוכרת את העננים
שעברתי דרכם;
ולא את שם העיר שבה חיים הענקים;
אפלו את המת שנהפך, פתאם, לנשר
אינני זוכרת—

ואינני רוצה דבר במקומם.

פייטה אישית

זאת אימי ואני בזרועותיה, יותר מוסרת אותי לחינוך המשותף ממחבבת. הצילום התרחש שלוש, ארבע או חמש שנים לפני שהשדים שרדפו אחריה מאירופה גילו איפה היא גרה וגררו אותה לשנים ארוכות מדי בהן היא נלקחה ממני והתגלגלה חסרת מנוח ונרדפת במוסדות סגורים. מימי לא זכיתי לראות אותה כמו שהיא נראית בצילום רב החסד הזה. כמה יפה ורגועה הייתה לכל כך מעט זמן.

פינת הקריקטורה השבועית: קרב תרנגולים

שנה טובה שתהיה לכולנו

• 2026

הנה מתחילה לה שנה חדשה. נדוש כבר לומר שיותר גרועה מהשנה שעברה היא לא תוכל להיות, לכן ניסיתי לדלות, בעזרת הבינה המלאכותית קצת חדשות טובות מהשנה שמסתיימת השבוע. אני מוכרחה לציין שהאפליקציה התאמצה מאד למלא את בקשתי, אבל הנה כמה דברים טובים שהעליתי:

בתחום איכות הסביבה ב-2025 ייצור החשמל העולמי בעזרת אנרגיות מתחדשות עקף את השימוש בפחם. אירלנד, למשל, הפסיקה לחלוטין את השימוש בפחם כמקור ליצירת חשמל.

בהקשר זה, האו"ם צופה ירידה של 10% בפליטת גזי חממה בעשור הקרוב. מי שסומך על האו"ם, ומי שמתמכר לתחזיות אופטימיות, בוודאי שמח.

כמה מינים של בעלי חיים עברו מרשימת ההכחדה לרשימת הקיימים.

שאלתי על הישגים מיוחדים בספורט, ומצאתי ש: דרום סודן זכתה באליפות אפריקה בכדורגל לעיוורים. זה ממש סקרן אותי, והמשכתי לשאול את AI איך עיוורים משחקים כדורגל. להלן עיקרי התשובה:

1. בתוך הכדור יש פעמונים, כך שהשחקנים יכולים לשמוע את הכדור.
2. כל השחקנים הם עיוורים או כמעט עיוורים. על מנת להשוות בין כולם, כל השחקנים עוטים כיסוי עיניים. השחקן היחיד שרואה הוא השוער
3. השחקנים נעזרים בקולם, כולל קריאות חובה כגון VOY או GO, כלומר: אני בא.
4. מחוץ למגרש נמצא המדריך, שהוא רואה והוא מכוון את השחקנים בקולו.
5. המגרש מוקף מסביבו בלוחות צד, כך שהכדור אינו "בורח" אל מחוץ למגרש.

עד כאן, בתמצית, עיקרי משחק הכדורגל לעיוורים. אני חושבת שזה ממש נפלא שלאנשים בעלי מוגבלות כזאת יש אפשרות לעסוק בספורט מסוגים שונים כולל כדורגל, וברכות לדרום סודן על האליפות.

ואצלנו, צפיתי בהנאה רבה בכתבה על פרופסור יפעת מרבל, שנבחרה על ידי כתב העת המדעי הנחשב, NATURE לאחת מעשרת האנשים שהשפיעו ביותר על המדע העולמי ב-2025. קודם כל צריך לדבר על התגלית שלה. היא גלתה שתאי הגוף שלנו מייצרים בעצמם מולקולות שמסייעות להילחם בחיידקים, גם בלי מעורבות של תאי המערכת החיסונית הקלסיים. תגלית זאת פותחת דרך לפיתוח תרופות חדשות למחלות כמו סרטן ואחרות.

זאת ועוד, באמצע שנת 2025 בזמן המלחמה עם איראן נפגע מכון ווייצמן מטילים איראניים. אחת הפגיעות הייתה במעבדה של פרופסור מרבל, ונגרם שם נזק בל ישוער, כולל השמדת מאגרים גדולים של דגימות. מרבל, עם צוותה, נגשו מיד לאסוף כל מה שניתן היה לאסוף, ועברו למעבדה אחרת, בתנאים פחות אידיאליים, והמשיכו במחקר.

יפעת מרבל חיה עם בת זוגה, אשר ויתרה על קריירה בהייטק, כדי לגדל את לדיהן ולפנות את מרבל לעיסוק שלה.

והדובדבן שבקצפת: פרופסור מרבל, לא סיימה בית ספר ובין כל התעודות הרבות, שהיא קבלה, מצויה גם תעודה מכתה י"א, שהשורה התחתונה שבה היא: אינך מתאימה ללמוד בבית ספר! מסתבר שיפעת הילדה, סבלה מהפרעות קשב וריכוז וללא טיפול או עזרה באמת לא יכלה להשתלב בבית ספר יוקרתי.

[מים רבים זרמו מתחת לגשר מאז שנכתבה התעודה הזאת, יפעת, הרבה מאד למדנו מאז, והרבה מאד אנחנו עדיין לא יודעים על הדרך המיטבית שילדים לומדים. כמה טוב שלא וותרת! הצלחת ללמוד באוניברסיטה היוקרית ביותר, הרווארד, קבלת תואר פרופסור, והגעת לרשימת עשרת המצטיינים העולמיים בתחום המדע].

• סטיסטיקה

בסוף השנה האזרחית מתפרסמים נתונים סטיסטיים רבים. מתוך מה שבחר העיתון בחרתי אני כמה צימוקים:

השם הנפוץ ביותר לבנים יהודיים שנולדו בשנה שעברה הוא אריאל. אחריו בא השם "לביא", העיתון מייחס זאת למבצע "עם כלביא" שהתרחש באמצע השנה.

השם הראשון ברשימת הבנות הוא אביגיל. ואני תוהה אם ההשראה באה מאביגיל עידן מכפר עזה, שהוריה נרצחו בעשרה באוקטובר, והיא עצמה נחטפה לעזה, וחזרה אל הדוד והדודה שאמצו אותה יחד עם שני אחיה?

השם תמר, שבמשך שנים רבות מאד היה במקום הראשון, נדחק למקום השלישי, אני שואפת לחזור למקום הראשון בשנה הבאה, אבל זה לא כל כך תלוי בי...

באותו העמוד אני רואה שתוחלת החיים בישראל היא 83.5 שנים, מקום רביעי בעולם המפותח. ואני שואלת מה ההשפעה של אלפי החיילים הצעירים שנהרגו במלחמה האחרונה על הסטטיסטיקה של תוחלת החיים בישראל? שלא לדבר על המאות שנהרגים בתאונות דרכים ובמסעי הרציחות במגזר הערבי.

• בריז'יט ברדו

כל מי שנולד אחרי 1950 אולי לא יודע אפילו מי הייתה האישה הנושאת את השם הזה. החברים שלי, שמשתייכים לקבוצת הווטסאפ של המחזור שלי, ובעיקר הגברים שביניהם, התעוררו לפתע, והעלו זיכרונות מימי ההורמונים העליזים של שנות החמישים המאוחרות. קראו לה "חתלתולת מין", היה לה שיער בלונדיני שופע, שפתיים חושניות ועוד כמה חלקי גוף המסעירים את חלומותיהם של נערים צעירים ושל צעירים פחות. היא כיכבה בהמון!!! סרטים, עד אשר הופיע הקמט הראשון בפניה, ואז היא הסתגרה באחוזתה, והייתה הלוחמת הגדולה למען זכויות בעלי חיים. אחר כך היא צברה עוד ועוד קמטים ועוד ועוד קילוגרמים, והשבוע היא נפטרה בגיל 91. ברוך דיין האמת.

שנה טובה לכל קוראינו באשר הם

תמר וולפין

פִּינַת הַנְּצִחָה | דוד אלמן

איזי פוזנר ז"ל - (5/2/2018 - 2/2/1919)

איזי נולד בלונדון, אנגליה ובהכשרתו עבר דרך חוות "אידר".
בחדרה היה איזי נוהג בפרדה "אפורקה" ובין השאר היה
לוקח אותנו לגן כלומר את בני הדור השני ד'אז.

איזי חי בכפר הנשיא עד 1959, ואמנם יצא אבל הקשר נשמר במשך שנים עד
לחזרתו ב 1996 מסיבות רומנטיות.
בעיני לפחות (ונראה לי שאני לא היחיד) - איזי הינו אבן דרך בהחלט מורגשת
בהיסטוריה שלנו.

<https://khbbm1.wixsite.com/2018-01>

הביא דוד אלמן - פניות כלשהם הפנו אלי - רק לא בטלפון (בעיית שמיעה)

מצוות ההגברה

שלוש שנים, אינספור אירועים - מה עשינו בהגברה?

לפני שלוש שנים פנה אל"י אורי הדר, אז יו"ר ועדת תרבות, וביקש שאסייע בניהול צוות ההגברה. האמת? לא הבנתי דבר בתחום. כמי שסובל מלקות שמיעה, המוזיקה בחיי מסתכמת בעיקר ברדיו בנסיעות, אבל אורי ביקש, ואני התייצבתי.

מצאתי את עצמי חלק מצוות מדהים שפועל ללא הרף מאחורי הקלעים. האנשים הללו הם השותפים השקטים כמעט לכל אירוע שמתרחש אצלנו בכפר הנשיא, גם אם הם נשארים בצל.

קצת נתונים על העשייה שלנו

כדי להבין את היקף הפעילות, כדאי להסתכל על המספרים של השנה האחרונה, שעל אף המלחמה הייתה עמוסה במיוחד:

- **מעל 100 ימי פעילות:** בממוצע, בכל שלושה ימים אחד מאנשי הצוות התייצב למשימה.
- **מגוון תחומים:** מהקמת ציוד במועדון וסיוע למערכת החינוך והמכינה, ועד להכנת ציוד ללוויות (שלא נדע) וכמובן – חגי התרבות שלנו.
- **29 אירועי תרבות קהילתיים:** אירועים פתוחים לכלל הקיבוץ שזכו למעטפת מקצועית של הצוות.

זו הזדמנות להודות לאמנים הרבים בקיבוץ שמופיעים ומרגשים אותנו שוב ושוב: רוני וגיא וגנר, המקהלה, דניאלה, גל, ברי פורת ורבים נוספים. תודה מיוחדת לליאת ולקפלן, שנותנים רוח גבית לכל רעיון ויוזמה.

סיום תפקיד והעברת המקל

בימים אלו אני מסיים את תפקידי בצוות ההגברה ומעביר את האחריות לידי **של לי קפלן**, שירכז וינהל את הצוות מעתה.

אני רוצה להודות מקרב לב לחברי הצוות שעובדים קשה יותר ממה שניתן לדמיין: תוני, ניר אשחר, טאי ואלון (שלי מהבית), רותם איילון, אורי הדר, וכמובן אילן הנצחי שתמיד נמצא שם עבור כולם.

קריאה אישית להורים: אנחנו צריכים אתכם

אם שרדתם עד כאן, אני רוצה לבקש משהו. אני פונה אליכם כי צוות ההגברה פועל כיום "על אדים". הנוער המדהים שהחזיק את הצוות בשנים האחרונות מתבגר ומטבע הדברים פנוי פחות לעומס המטלות. כדי שהתרבות הנפלאה שלנו תמשיך להתקיים, אנחנו זקוקים לכוחות חדשים.

בעבר האמנתי שדוגמה אישית מספיקה, אך המציאות מלמדת שבעולם של היום, עם גירויים אינסופיים בחוץ, נדרשת אמירה הורית נחרצת יותר. מהניסיון שלי בעבודה עם נוער, גם בתקופה שהתנדבתי במשק ילדים לצד מיכי קורן, ראיתי שמעורבות הורית היא הגורם המכריע:

- במקומות שבהם ההורים דחפו, עודדו ואפילו חייבו את הילדים להגיע בתחילה – הנוער פרח, השתלב והפך לחלק בלתי נפרד מהעשייה.
- במקומות שבהם הדחיפה הזו נחלשה – הפעילות דעכה.

אם יש לכם בבית בני נוער בכיתות ו' עד ט' – שלחו אותם אלינו. הרווח יהיה כולו שלהם: הם יזכו בעבודת צוות, בלימוד טכני, בעצמאות, באחריות ובתחושת מסוגלות והגשמה עצמית.

בואו נעשה את זה בשביל הקהילה שלנו ובשביל הילדים שלנו.

תודה על הכל,

יובל עזריה

ייצוג קטן בתערוכה גדולה

"זמנו" – מוזיאון אומנות עכשווי נודד שמבקש להכיר ולחקור, ללמוד ולהתחבר. בתחנתו ה-11 הוא התמקם בגליל העליון - בכפר גלעדי והשם שנבחר לתערוכה הוא "מצפן" כלי ניווט, מורה דרך. האוצרות של התערוכה מזמינות את המבקרים לשוטט, לנוע, לחפש, לטעות ולגלות ... מתוך רצון לחפש אחר דרך חדשה שמתייחסת לקודמת, לגעת במיתוסים ההסטוריים ולחפש את היסודות שעליהם ניתן לבנות את העתיד.

כחלק מתהליך ההיכרות והחיבור של האוצרות עם המרחב של גליל עליון נוצרו במיוחד לתערוכה זו, עבודות במסגרת תוכנית אמנות מבוססה קהילה. למה הכוונה? היו אמנים שהגיעו לסדרה של מפגשים עם קבוצות בקהילה למשל, זוג אמנים שיצרו לבנים מאדמת הגליל עם חברי צח"י ורבש"צים משמונה קיבוצים ברחבי הגליל, האימהות שאיבדו את ילדיהם באסון הנורא במגדל שמש, יצרו עם אמנית מנדלות על גבי לוחות חימר עגולות, אמנית שנפגשה עם תלמידי כיתות ה' מבית הספר לב העמק, שיצרו ערכת קוביות מקומית, ועוד... אני הצטרפתי במסגרת קבוצה של כ 15 אנשים מוותיקי הגליל, לסדרת מפגשים עם האמנית צלמת מאיה זהבי, בהם התנסנו בטכניקות צילום שונות ללא מצלמה. בין היתר, יצרנו הדפסי

ציאנוטייפ (דפוס שמש) על גבי בדים. התבקשנו להביא שני צילומים מהבית שעבורנו מסמלים חלוציות והגנה. אני הבאתי צילום מ-1961 בוא נראה אבי ראובן גוטר, נוהג בטרקטור וחובר לטרקטור אחר אותו נוהג הנרי בן יהודה. עוד בימי ההכשרה באנגליה ובתחילת דרכו בקיבוץ, אבי עבד על הטרקטור וזו העבודה שבערוב ימיו הכריז כי אהב יותר מכל. צילום נוסף, נדמה לי משנות השמונים, הוא של קבוצת חברים מבין חברי כפר הנשיא שעלו באוניית יגור. הם למעשה גויסו מההכשרות באנגליה על-ידי עליה ב' לעזור בהעלאת פליטים מאירופה לאחר המלחמה.

רני גואילי נמצא כבר 819 ימים בשבי

השניצלים של רן גואילי תפילה לשובו במהרה אמן

מוזמנים להכין את "השניצל של רני" לשתף ולתייג ברשתות החברתיות-

באינסטגרם @bring_ran_home

בפייסבוק -

@*רן גואילי- מחכים לך בבית*

וכמובן שאפשר גם לשתף אותנו @bringthemhome_galil.elion

שירי מלחמת חרבות ברזל

מכתב מיוסי

מילים: אמיר אטיאס, טל שגב ועוזי ג'ורג'
לחן: יוסי הרשקוביץ, אמיר אטיאס, טל שגב ושלומי שבת

לא יכול לדבר אז אני כותב
הימים האחרונים שברו לי את הלב
אורות גבוהים החזירו משמעות
כמו שיר ישן, הרעות נשאוך בלי מילים.

מילים שרק אתה אומר לתת מבלי לקחת ולא מתוך הרגל
וכל מילה אני שומר כתבת, "אני כל כך גאה בך באר."

פזמון:

מרים את הראש אל השמיים נושא תפילה עוצם עיניים
זו מלחמה אבל זה רק בינתיים מבקש שתשמור לי על הבית
השמש מלטפת את פניי האם גם את חושבת עליי
מהלך על הריסות, לוחש תפילות, הנני בא בקרוב אליך
הנני בא בקרוב אליך.

בלילות אני לא נרדם.
במכתבים שאת שולחת
בשקט שבעין הסערה שולף כינור, מנגן מזמור,
מחשבות טובות באות אליי
אני גאה להיות חייל בצבא ההגנה לישראל

פזמון:

מרים את הראש אל השמיים נושא תפילה עוצם עיניים
זו מלחמה אבל זה רק בינתיים מבקש שתשמור לי על הבית
השמש מלטפת את פניי האם גם את חושבת עליי
מהלך על הריסות, לוחש תפילות, הנני בא בקרוב אליך
הנני בא בקרוב אליך.

"גם כי אלך בגיא צלמוות לא אירא רע כי אתה עמדי"

2.1 שמרית שולץ

גיל אשחר

3.1 רותי עמית

בני גולדברג

נעמי בן אמוץ

עומרי חגולי

אריאל מתתיהו

4.1 אורי הדר

טל שפרונג

ג'וליאן פרימוסט

5.1 אילנה פרנק

יובל ג'קסון

עדן גודמן

אלה עזריה

יונתן לדרמן

6.1 אלן מון

שני שובל

אופיר חייט

7.1 עירית גודמן

שחר גדליזון

יובל ארצי

8.1 אירנה זפרני

סיפור לשבת

זרקתי את סבתא שלי מהחתונה שלי

זרקתי את סבתא שלי מהחתונה שלי כי היא הביאה שקית מלוכלכת של אגוזי מלך. יומיים אחר כך היא מתה, פתחתי אותה והתמוטטתי. היא זרקה את סבתא שלה בגלל מתנה פשוטה ומוזרה, היא חשבה שהיא רק שומרת על הדימוי שלה. אבל מה שהיא מוצאת בתוך שקית מאובקת של אגוזי מלך ישבור אותה כמו שלא ציפתה מעולם.

גדלתי בבית של סבתא ג'ן יותר מאשר בבית שלי. ההורים שלי - מירנדה וג'ון, תמיד עבדו - החליפו זמן בכסף וכסף במעמד. בינתיים, הבית הישן של סבתא עמד בקצה העיר, עם מרפסת חורקת, רצפות שחרקו בכל צעד ומפיות בריח לבנדר בבית. בעיניי זה היה ביטחון.

סבתא ג'ן הייתה קולעת לי את השיער לפני בית הספר, מזמזמת בשקט כשאצבעותיה עוברות בין הקשרים. הצמות תמיד היו קצת רפויות, אף פעם לא מושלמות, אבל איכשהו הרגשתי כאילו אני חובשת כתר כשהיא סיימה. בכל ערב היא בישלה אותן ארוחות. שום דבר מפואר, אבל תמיד מזין ומנחם: תפוחי אדמה רכים עם פלפל שחור, שעועית ירוקה פריכה עם חמאה, וביצים מקושקשות ונקניקיות שטעמן היה טוב יותר מכלל מסעדה. היא לא עקבה אחרי מתכונים; היא פשוט ידעה מה נכון.

"אלה הארוחות שנדבקות לעצמות, רייצ'ל שלי", היא אמרה כשהניחה את הצלחות.

ובכל לילה, ממש לפני השינה, היא הייתה יושבת לידי על הספה עם קערה קטנה של אגוזי מלך. הם כבר היו שבורים ונקיים, מסודרים בחצאים קטנים. היא תמיד דאגה שלא אצטרך לעבוד.

"תאכלי אותם, מתוקה", היא אמרה, מניחה אותם בעדינות בידיים שלי, "הם יחזקו לך את הלב".

נולדתי עם מום לב מולד. עד גיל שבע עברתי כמה ניתוחים. היו שנים שחדרי בית החולים היו מוכרים לי יותר מחדר השינה הוורוד-לבן שלי. על החזה שלי יש צלקת עבה וחיוורת שגרמה לי למשוך את החולצות למעלה יותר מבנות אחרות.

אבל סבתא ג'ן מעולם לא הסתכלה עליי כאילו אני שבירה. היא גרמה לי להרגיש שלמה.

אז היא הייתה הכל בשבילי, רשת הביטחון שלי, החום שלי. סבתא ג'ן הייתה הקבועה היחידה בחיי. אבל הדברים השתנו.

ככל שהתבגרתי, החיים התחילו לרוץ מהר יותר - או שאולי פשוט הפסקתי לשים לב לרגעים האיטיים. ההורים שלי, תמיד רודפים אחרי עוד, התחילו לשפוך עליי עושר כאילו זו פרס. פתאום החיים שלי היו רק שמלות מעצבים, חופשות סקי, בית ספר פרטי וקיצים באיטליה.

וככה הפסקתי לרצות את הארוחות הפשוטות והלילות השקטים. התחלתי לשכוח את ריח הלבנדר ואת הזמזום של סבתא ג'ן. לאט לאט הבית של סבתא התחיל להרגיש ישן. כאילו הצבעים דהו, למרות שידעתי עמוק בפנים שאני השתנית, לא הבית. כשחשבתי עליו, הוא נראה לי מעופש ומאובק. הקסם שאהבתי הפך למשהו שגלגלתי עליו עיניים. הפסקתי לבקר לעיתים קרובות, וכשביקרתי, ישבתי עם רגל אחת כבר בדלת, גוללת בטלפון ומסתכלת בשעון. פעם נכנסתי והרמתי את האף לפני שאפילו אמרתי שלום. "מריח כאן כמו זקנים", מלמלתי והשלכתי את המעיל על גב הכיסא שלה. סבתא ג'ן הרימה את מבטה מתשבץ וחייכה חיוך רך. "זה ריח של לבנדר ורוזמרין, חמודה", היא אמרה. "פעם אהבת את זה, רייצ'ל". אני מתכווצת כשאני נזכרת. אבל לא עניתי לה. רק פתחתי חלון. ועדיין, היא התקשרה כל שבוע בלי לפספס. לפעמים עניתי בחצי פה, אוזניות עדיין באוזניים, גוללת בזמן שהיא דיברה, אבל היא מעולם לא נראתה מוטרדת מהתשובות המפוזרות שלי.

תמיד היה לה אותו טון חם, תמיד שאלה אם אני אוכלת טוב, ישנה מספיק וזוכרת לקחת את תרופות הלב. וכל שיחה הסתיימה באותה משפט עדין. "תהיי טובה, מתוקה", היא אמרה. "העולם כבר אכזרי מדי". מעולם לא אמרתי את זה בחזרה. אפילו לא אמרתי לה שאני אוהבת אותה או מתגעגעת. רק אמרתי שאני עסוקה.

בגיל 22 התארסתי עם גרנט. הוא בא מבית עם הרבה כסף, והתלבש כך. להוריו הייתה רשת מסעדות וכרם בנאפה, הוא נהג באאודי כסופה, חבש חפתים ושעון שעלה כנראה יותר מכל הבית של סבתא ג'ן.

החתונה הפכה לאירוע ענק, כמובן. הזמנו 500 אורחים למקום על שפת המים, שלוש שמלות מדהימות, תפריט של שף מפורסם וקשת פרחים גבוהה.

כולם שם היו בעלי תואר או מותג שצעק עושר. סבתא ג'ן לא הייתה ברשימה. "היא גידלה אותך", אמרה אמא שלי, עיניה מלאות דמעות. "בבקשה, רייצ'ל, תזמיני אותה. בשבילי".

"היא לא מכירה כאן אף אחד, אמא. חוץ ממך, אבא וכמה בני משפחה שעברו את הסינון, היא לא תכיר אף אחד. היא תרגיש לא במקום", אמרתי ונאנחת עמוקות.

"היא תבוא בשבילך, רייצ'ל", אמרה אמא בתקיפות. "היא תראה אותך זוהרת ומאושרת, וזה כל מה שהיא רצתה בשבילך אי פעם".

אז הוספתי את שמה של סבתא שלי לרשימה, בעל כורחי.

ביום החתונה האורחים נצצו בשמלות ערב וטוקסידו. גרנט נראה כאילו ירד זה עתה ממסלול דוגמנות. רביעיית מיתרים ניגנה ליד המזרקה. הכל נראה יוקרתי ועשיר.

ואז הגיעה סבתא ג'ן. לרגע היא נראתה כאילו יצאה מעולם אחר לגמרי. היא הלכה לאט, לבושה בשמלה הכחולה הישנה שלה, מגוהצת בקפידה אבל בלויה לעין. השיער אסוף בסיכה פשוטה, הנעליים לא תואמות, ובידיים החזיקה שקית בד דהויה עם פינות קרועות וכתם ליד הרוכסן. חשבת שאצליח לחמוק מברכתה, אבל אז מבטה מצא את שלי. "ריצ'ל שלי", היא אמרה בשקט, מחייכת. "הבאתי לך משהו. תפתחי בקרוב, בסדר? זו המתנה שלי. יש הפתעה בפנים, חמודה". היא דחפה את השקית לידיים שלי. הצצתי פנימה. אגוזי מלך. יבשים, סדוקים ומאובקים. לחיי בערו.

"את רצינית? עכשיו?" שאלתי, קולי נמוך אבל חד. "הבאת לי שקית של אגוזי מלך מלוכלכים. לחתונה שלי?"
 "הם מיוחדים", היא אמרה, ממצמצת לאט, כאילו מחזיקה דמעות. אבל לא יכולתי לעצור את המילים.
 "זו שקית מלוכלכת, סבתא. זה מביך!"
 הסטתי מבט, ולראשונה בחיי, גם היא.
 קולי נשבר. אני לא יודעת אם זה היה עצבים של חתונה, בושה או הצריבה של הידיעה שזה עתה חציתי קו שלא אוכל לחזור ממנו.
 סביבנו המוזיקה המשיכה לנגן, רכה ואלגנטית, אבל אני הרגשתי אותה איטית יותר, כאילו הזמן עצמו מהסס.
 יכולתי להרגיש את המבטים, את אי הנוחות שמתפשטת באולם הקבלה כמו חשמל סטטי.
 "מותק", אמר גרנט והתייצב לידי. "זה בסדר, פשוט קחי את המתנה".
 אבל אני, נדתי בראשי.

"את לא יכולה פשוט להגיע עם... זבל" אמרתי בקול נמוך וחד. "לא אחרי שאמרתי כמה את חשובה לי... נו, סבתא... אפילו את יודעת שזה לא היה בסדר".

סבתא שלי אפילו לא הסתכלה עליי.
 "פשוט תלכי, אמרתי בשקט".

סבתא ג'ן לא התווכחה. היא עמדה שנייה אחת, מתייצבת ליד השולחן. עיניה לא פגשו את שלי. היא הנהנה הנהון כמעט בלתי נראה, הסתובבה והלכה לאט, צעדיה זהירים ושתקנים, כאילו לא רצתה להשמיע קול.
 אף אחד לא עצר אותה. אף אחד לא אמר מילה. זה היה כאילו האוויר עצמו עמד מלכת, נושא את היעדרה עוד לפני שיצאה מהחדר.
 אמא שלי הניחה יד על פיה, הדמעות כבר זולגות. ראיתי אותה מתחילה לזוז, אבל הסטתי מבט.
 לא היה אכפת לי. או לפחות אמרתי לעצמי שלא.

יומיים אחר כך התקשרה סבתא ג'. שמה האיר את מסך הטלפון, הסתכלתי בלי לזוז. החזה שלי היה חנוק, אבל הנחתי לטלפון להמשיך לנגן. היא התקשרה שוב מאוחר יותר בערב. "סבתא, אני ממש עסוקה. אפשר לדבר מאוחר יותר?" שאלתי. "רק רציתי לדעת אם פתחת כבר את המתנה שלי, רייצ'ל". עניתי לה: "עדיין לא, בסדר? אני אגיע לזה בסוף. אבל תפסיקי בבקשה להתקשר על דברים טיפשיים. אני יודעת איך אגוזי מלך טועמים, סבתא. לפתוח אותם היום או מחר לא ישנה כלום". "בטח, מתוקה", היא אמרה אחרי שתיקה ארוכה. "סליחה שהפרעתי לך". היא לא התקשרה יותר.

חודשיים אחר כך, בזמן שהתלבשתי לצילומים שגרנט אירגן, צלצל הטלפון – אמא שלי. "אמא, אני עסוקה", אמרתי. "אפשר לחכות? אני מתארגנת לצילומים, ואת יודעת איך מגיבים צלמים כשמאחרים". "רייצ'ל", אמרה אמא, קולה ריק. "סבתא ג'... היא הלכה". "מה? מה זאת אומרת? לאן הלכה?" שאלתי והתיישבתי. "חמודה, הלב שלה... נכנע".

בהלוויה עמדתי ליד הארון שלה. ידי היו שלובות כאילו אני עדיין מחכה למשהו. הציפורניים צבועות בוורוד חיוור, הצבע האהוב עליה. וריח קל של לבנדר נדבק לכל דבר. זה הריח כמו הבית. ולא יכולתי להפסיק לרעוד. הזיכרונות חזרו בבת אחת - הצחוק שלה מהדהד במסדרון, הזמזום השקט שלה במטבח, איך היא ניגבה לי את הפנים במטלית חמה אחרי שהדבקתי אותם באגוזי מלך ולחם בננות. נזכרתי איך היא תמיד ניקתה לי את הידיים עם הממחטה הפרחונית שהייתה לה בשרוול או בכיס. הריח של הממחטה הזו - מרכז כביסה ועמילן - היה הריח של להיות מטופלת. בהלוויה נשברתי לגמרי. הרגליים שלי קרסו, מישהו תפס אותי לפני שנפלתי. בכיתי כל כך חזק שכמעט לא יכולתי לנשום.

באותו ערב נכנסתי למכונית. הייתי צריכה להישאר אצל ההורים. נתת לגרנט לנהוג. אבל הייתי חייבת לזוז; הייתי חייבת לעשות משהו, כל דבר, כדי לברוח מהאשמה שנשארה לי בחזה. הפנסים התעמעמו מבעד לדמעות. "אני רק צריכה להגיע הביתה", לחשתי לעצמי שוב ושוב. "אני צריכה את השקית. אני צריכה לפתוח אותה. אני צריכה לשבור את האגוזים האלה". אבל מעולם לא הגעתי. המכונית סטתה. ההתנגשות הייתה חדה ופתאומית. ואז הכל החשיך. התעוררתי יומיים אחר כך בבית החולים, הצלעות כואבות, תחבושות על הרגליים, צינורות יוצאים משתי הזרועות. הפנים שלי היו נפוחות וחמות. גרנט היה שם. הוא נראה חיוור ומבוהל.

ניסיתי לדבר, אבל הגרון שלי היה יבש וגרוע.
 "רייצ'ל"? הוא אמר והתקרב. "את ערה. תודה לאל!"
 "בבקשה, האגוזים", לחשתי בצרידות. "בבקשה, גרנט".
 "מה"? הוא שאל מבולבל.

"השקית. של סבתא ג'ן", לחשתי. "היא במזווה. בבקשה תביא לי את השקית".
 "טוב, אני הולך עכשיו", הוא אמר בהיסוס, כאילו אני עלולה לשנות את דעתי.
 כשחזר, מסר לי אותה בזהירות. הבד היה מקומט. הפינה עדיין עם הכתם
 הדהוי ההוא. משכתי אותה אל חיקי, אצבעותיי רועדות.
 בהתחלה הם נראו אותו דבר. יבשים, עמומים ורגילים.
 שברתי את הראשון.

בתוכו היה פתק קטן מקופל, מוצהב אבל מוכנס בקפידה.
תהיי טובה, רייצ'ל. העולם יכול להיות אכזרי, אבל אל תני לו לשנות אותך.
 שברתי עוד אחד. שטר של 20 דולר התנפף אל חיקי.
תחסכי, רייצ'ל. לעתיד שלך.

לא יכולתי להחזיק מעמד. החזה שלי התרומם, המוניטור התחיל לצפצף.
 האחות נכנסה בבהלה ושאלה אם כואב לי, אבל רק נדתי בראשי ובכיתי.
 אגוז אחרי אגוז – כולם הכילו את האהבה שלה. ואת החסכוניות שלה, העצות
 שלה, הקול שלה. סבתא ג'ן בילתה שנים בהכנת המתנה הזו. היא חשבה עליי,
 האמינה בי, גם כשהסתכלתי לה בעיניים ודחפתי אותה ממני.
 שברתי את האגוז האחרון. בתוכו היה פתק אחרון, הדיו קצת מרוח.
**כולנו עושים טעויות, ילדה מתוקה שלי. את ראויה לסליחה. לעולם לא
 מאוחר מדי לבחור באהבה.**

לחצתי אותו אל החזה שלי. גופי רעד כשדיברתי.
 "סליחה, סבתא", לחשתי. "אני כל כך, כל כך מצטערת".

שבוע אחר כך, כשהרגשתי מספיק טוב ללכת הביתה, ביקשתי מבעלי שייקח
 אותי לחוף. הוא לא שאל שאלות.
 ישבתי יחפה בחול, הרוח עוטפת אותי כמו שמיכה שלא הגיעה לי. השמש
 התחילה לשקוע, קרני אור רכים נצנצו על פני המים.

שלפתי אגוז מלך אחד מהכיס.
 "הלואי שהיית יכולה לחזור", אמרתי בקול רם. "הייתי מחבקת אותך חזק יותר.
 הייתי פותחת את השקית ברגע שנתת לי אותה. לא הייתי אומרת לך שהידיים
 שלך מלוכלכות, אלא המגע הכי נקי וחם שהכרתי אי פעם".
 הגלים ענו בשקט ובאנחות.

שברתי את האגוז. הפעם בלי פתק, רק הגרעין, פשוט ומלא.
 אכלתי אותו. ואז בכיתי אל תוך הים.
 "תודה, סבתא ג'ן", אמרתי למים. "תודה".

כמה ימים אחר כך מצאתי את עצמי במטבח לפני עלות השחר. הבית היה שקט
 פרט לזמזום הרך של המקרר ולחריקות מדי פעם של הרצפה מתחת לרגליים
 היחפות שלי.

גרנט ישב בחלוק ליד השיש, לוגם את האספרסו של הבוקר מכוס זכוכית. כל היוקרה – מכשירי הנירוסטה, כיסאות הבר הגבוהים, הצלחות הקרמיות המיובאות – הרגישה פתאום קרה. פתחתי את המקרר, שלפתי שקית תפוחי אדמה והתחלתי לקלף. "קמת מוקדם", אמר גרנט בקול נמוך. "שוב לא ישנת?"

"פשוט... רציתי להכין משהו", אמרתי בשקט. הוא הסתכל איך אני חותכת את תפוחי האדמה לרבעים וזורקת למחבת עם חמאה. לא מדדתי כלום; פשוט הוספתי מלח ופלפל שחור כמו שסבתא ג'ן נהגה. הריח הכה בי כמו גל. עצמתי עיניים לרגע. "מה את מכינה?" הוא שאל והניח את הכוס. "משהו פשוט", אמרתי. "היא הכינה לי את זה תמיד. תפוחי אדמה חמאתיים. ביצים מקושקשות. ונקניקיות אם היו לה. היא תמיד אמרה שהארוחות הפשוטות ביותר הן הכי חשובות אם מכינים אותן באהבה". גרנט הקיף את השיש והשעין עצמו על האי. הוא לא נגע בי, רק עמד קרוב. "לא ידעתי את זה עליה", הוא אמר בעדינות. "היא הייתה פעם הכל בשבילי", אמרתי. "שכחתי. או אולי בחרתי לשכוח". "הייתי בהלם, רייצ'. מה שאמרת לה... זאת לא היית את. לא באמת. לא האישה שהתאהבתי בה." הסתובבתי מהכיריים, ממצמצת עם דמעות. "אבל זו כן הייתי אני. הגרסה הזו שלי - זו שדאגה יותר למראה מאשר לאנשים. נתתי לגרסה הזו לגדול יותר מדי זמן."

הוא התקרב ולקח לי את היד. "אבל את כבר לא הילדה הזו. אני רואה אותך עכשיו. את האמיתית. ואני אוהב אותך יותר", אמר בעלי. הנחתי את הצלחת עם תפוחי האדמה החמאתיים והביצים בינינו. בלי קישוט. בלי רגע אינסטגרם. רק התנצלות שקטה בכל ביס. ואיכשהו הרגשתי שהיא גם יושבת לשולחן, הרוח שלה שזורה באדים העולים מהאוכל. ולראשונה בחודשים האחרונים, נתתי למישהו לאהוב אותי בזמן שאני מתאבלת.

